

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.001.06.2023

Pani
Hanna Adamczak
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Gnieźnie
ul. Dworcowa 7
62-200 Gniezno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/001 Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. - wykorzystanie dotacji celowych z budżetu państwa na finansowanie wypłat dodatku osłonowego oraz realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie ¹ , ul. Dworcowa 7, 62-200 Gniezno.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Hanna Adamczak, Dyrektor MOPS, od 1 czerwca 2011 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu.
Kontroler	Jakub Łakomecki, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/27/2023 z 16 stycznia 2023 r.

(akta kontroli str.1-2)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykorzystania przez MOPS dotacji celowych z budżetu państwa na finansowanie wypłat dodatku osłonowego oraz na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego.
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku działań kontrolnych, polegających na analizie przyznawania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji. Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. <i>Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.</i>

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację zadań w zakresie przyznawania oraz wypłat świadczeń w ramach dodatku osłonowego oraz funduszu alimentacyjnego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Środki otrzymane z dotacji przeznaczone na finansowanie wypłat dodatku osłonowego w wysokości 4 852 tys. zł oraz na realizację zadań z funduszu alimentacyjnego w wysokości 2 708,1 tys. zł zostały wykorzystane przez MOPS prawidłowo. Przekazywane były one przez Wojewodę w wysokościach i w terminach umożliwiających prawidłową realizację zadań. Zadania te zostały przez MOPS prawidłowo rozliczone, a niewykorzystana kwota dotacji w wysokości 13,3 tys. zł została terminowo zwrócona. Wnioski o przyznanie dodatku osłonowego i świadczeń funduszu alimentacyjnego były rzetelnie weryfikowane, a świadczenia wypłacano terminowo. Przy prowadzeniu postępowań administracyjnych w sprawie odmowy przyznania dodatku osłonowego dopuszczono się jednak zwłoki w załatwieniu spraw, nie informowano przy tym wnioskodawców o ich niezłażwieniu w terminie, naruszając w ten sposób przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania

¹ Dalej: MOPS.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

³W kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

administracyjnego⁴. Nie dochowano również (w dwóch przypadkach) terminów wyznaczonych na zapoznanie się przez strony postępowań ze zgromadzonymi aktami spraw. Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji ww. zadań zostały rzetelnie sporządzone i były terminowo przekazywane Wojewodzie.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie wypłat dodatku osłonowego

Opis stanu faktycznego

W badanym okresie w MOPS wykorzystywano oprogramowanie do obsługi spraw związanych z przyznawaniem i wypłatą dodatków osłonowych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego umożliwiające gromadzenie niezbędnych danych⁶ dla realizacji ww. zadań. W systemie tym przechowywano informacje o wysokości przyznanego świadczenia i okresie jego przyznania, listach wypłaconych świadczeń oraz świadczeń pobieranych przez wnioskodawcę w innych jednostkach⁷. Informacje ewidencjonowane w ww. systemie obsługi świadczeń weryfikowano w systemie informatycznym Ministerstwa Finansów „EMPATIA”, a dane o ubezpieczeniach, w systemie ZUS i KRUS.

(akta kontroli str. 341-361)

W okresie objętym kontrolą w MOPS złożono 9010 wniosków o wypłatę dodatku osłonowego, z tego 4378 wniosków złożono do 31 stycznia 2022 r. a 4632 wnioski - do 31 października 2022 r. Jeden wniosek, który został złożony po terminie⁸, pozostawiono bez rozpoznania, stosownie do art. 2 ust. 9 ustawy o dodatku osłonowym⁹.

Wypłat dodatku osłonowego w 2022 r. dokonano na podstawie 8096 pozytywnie rozpatrzonych wniosków, z tego do 31 marca 2022 r. wypłacono I ratę dodatku¹⁰ na podstawie 4075 wniosków, a do 2 grudnia 2022 r. wypłacono II ratę dodatku (w oparciu o 4075 wniosków stanowiących podstawę wypłaty I raty) oraz dodatki wypłacono jednorazowo na podstawie 4021 wniosków złożonych po 31 stycznia 2022 r.

W tym okresie wydano w MOPS 602 decyzje o odmowie przyznania dodatku osłonowego. Bez rozpoznania pozostawiono 48 wniosków, w tym 22 ze względu na wymóg ustawy¹¹ oraz 24 wnioski, które zostały wprowadzone podwójnie do systemu (sprawy zostały zamknięte bez nadania biegu).

(akta kontroli str. 8-9)

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm., dalej: Kpa.

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ M.in. o wnioskodawcy i o członkach jego rodziny, o dochodach uzyskanych przez wnioskodawcę oraz członków jego rodziny.

⁷ W przypadku świadczeń wypłacanych w ramach funduszu alimentacyjnego, w programie gromadzone również informacje o właściwym organie egzekucyjnym oraz dłużniku alimentacyjnym.

⁸ Wniosek złożony po 31 października 2022 r.

⁹ Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 169 ze zm.) – dalej również: ustawa o dodatku.

¹⁰ W przypadku wniosków złożonych do 31 stycznia 2022 r. dodatki były wypłacane w dwóch ratach a w przypadku wniosków złożonych od 1 lutego 2022 r. wypłata dodatku następowała jednorazowo.

¹¹ Tj. w przypadku, gdy wniosek o wypłatę dodatku osłonowego dla gospodarstwa domowego wieloosobowego, złożyła więcej niż jedna osoba oraz wnioski, w stosunku do których osoby składające je nie zastosowały się do wezwania w celu ich poprawienia lub uzupełnienia.

Badanie 40 spraw skutkujących wypłaceniem ww. dodatku¹² wykazało, że wnioski o przyznanie dodatku osłonowego były wypełnione na wzorze ustalonym rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z 3 stycznia 2022 r. w sprawie wzoru wniosku o wypłatę dodatku osłonowego¹³, a następnie rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z 9 lutego 2022 r.¹⁴. Wnioski każdorazowo weryfikowano pod kątem kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o dodatku oraz liczby osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego. Ich weryfikacji dokonywano w systemie informatycznym Ministerstwa Finansów. Ponadto, 11 wniosków (spośród badanych) kwalifikujących się do otrzymania dodatku w podwyższonej wysokości ze względu na zadeklarowane główne źródło ogrzewania, o którym mowa w art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku, zostało zweryfikowanych w centralnej ewidencji emisyjności budynków¹⁵. W wyniku weryfikacji przez MOPS ustalono, że w dwóch przypadkach wnioskodawcy posiadali inne źródło ogrzewania niż wykazane we wniosku¹⁶, co skutkowało zakwalifikowaniem do otrzymania dodatku w podstawowej wysokości. W pozostałych dziewięciu sprawach ww. dodatek został przyznany w podwyższonej kwocie, określonej w art. 2 ust. 6 pkt 1–4 ustawy o dodatku osłonowym. Dodatki osłonowe w 37 przypadkach zostały ustalone w wysokościach wynikających z art. 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym. Natomiast w trzech przypadkach wysokość tych świadczeń została ustalona w sposób przewidziany w art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o dodatku¹⁷, ze względu na przekroczenie wysokości ustalonego przeciętnego miesięcznego dochodu na osobę w gospodarstwie domowym (stanowiącego kryterium dochodowe określone w art. 2 ust. 1 ustawy o dodatku).

Analiza spraw objętych badaniem oraz prowadzonego w MOPS rejestru złożonych wniosków wykazała, że w czterech przypadkach wnioskodawcy złożyli po dwa wnioski o wypłatę dodatku, z tego w trzech przypadkach wnioski zostały złożone dla tego samego miejsca zamieszkania, a w czwartym, wnioskodawca wskazał inny adres gospodarstwa. Ww. wnioski zostały zarejestrowane i pozostawione przez MOPS bez rozpoznania. Nie skutkowało to przyznaniem dodatku osłonowego dwukrotnie temu samemu wnioskodawcy. Ponadto w badanych sprawach stwierdzono cztery przypadki złożenia wniosków, w których różni wnioskodawcy wskazywali ten sam adres gospodarstwa domowego. W pierwszym przypadku wnioski dotyczyły nieruchomości będącej przedmiotem najmu – kolejni wnioskodawcy zamieszkiwali w niej do sierpnia 2022 r. oraz od października 2022 r. W drugim przypadku stwierdzono, że pomimo wskazania jednego adresu, wnioskodawcy prowadzą odrębne gospodarstwa domowe. W ww. sprawach dodatki zostały przez MOPS wypłacone.

(akta kontroli str. 164-199)

Badanie 10 spraw, w których wydano decyzje o odmowie przyznania dodatku osłonowego wykazało, że odmowy ustalenia wysokości świadczenia dokonano zgodnie z przesłankami uzasadniającymi ich nieprzyznanie, określonymi w art. 2 ust. 7 ustawy o dodatku. W wyniku weryfikacji ww. wniosków dokonanej w MOPS pod kątem miesięcznych dochodów uzyskiwanych na jednego członka gospodarstwa domowego ustalono, że we wszystkich przypadkach wnioskodawcy nie spełniali

¹² po 10 z każdego kwartału (w tym w przypadku I kwartału 5 wniosków z miesiąca stycznia

¹³ Dz.U. poz. 2 - rozporządzenie obowiązujące od 4 stycznia do 15 lutego 2022 r.

¹⁴ Dz.U. poz. 374 – rozporządzenie obowiązujące od 15 lutego 2022 r.

¹⁵ Dalej: CEEB.

¹⁶ Wnioskodawcy deklarowali, że posiadają kocioł na paliwo stałe, podczas gdy w obu przypadkach do CEEB jako główne źródło ogrzewania został zgłoszony kocioł gazowy.

¹⁷ wysokości stanowiącej różnicę między kwotą dodatku osłonowego a kwotą, o którą został przekroczony przeciętny miesięczny dochód.

kryterium dochodowego uprawniającego do wypłaty dodatku – ze względu na ustalenie¹⁸ go w wysokości nieprzekraczającej 20 zł. Każdorazowo informowano wnioskodawców o możliwości zapoznania się ze zgromadzonymi aktami sprawy, przy czym w dwóch przypadkach nie zachowano siedmiodniowego terminu do zapoznania się przez strony postępowania ze zgromadzonym materiałem dowodowym, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zbadane decyzje o odmowie przyznania dodatku zawierały wszystkie elementy wymagane dyspozycją art. 107 § 1 Kpa. Spośród zbadanych ww. spraw w dziewięciu przypadkach przekroczone jednak miesięczny termin ich załatwienia wynikający z art. 35 ust. 3 Kpa. MOPS nie poinformował stron postępowania o niezakończonym w terminie i nie wyznaczył nowego terminu załatwienia sprawy, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 173-178, 200-205, 231-235)

W badanym okresie, wnioski o przekazanie środków z przyznanej dotacji składane były do WUW w terminach¹⁹ umożliwiających bieżącą realizację przez MOPS zadań w zakresie wypłat dodatku osłonowego. Łączna wysokość zgłoszonych do WUW zapotrzebowań na środki na wypłatę dodatku wynosiła 4 852 tys. zł. WUW przekazywał do Miasta dotacje w transzach i w wysokościach wynikających ze złożonych zapotrzebowań, w terminie nie dłuższym niż 34 dni od dnia przekazania tych zapotrzebowań²⁰.

Z kwartalnych rozliczeń dotacji przedkładanych do WUW oraz prowadzonej w MOPS ewidencji księgowej wynika, że wg stanu na koniec poszczególnych kwartałów 2022 r. kwota wydatkowanych środków była niższa niż wysokość otrzymanej dotacji²¹. W I i II kwartale otrzymano środki w wysokości odpowiednio 1 530 tys. zł i 3 600 tys. zł a wydatkowano 1 215,9 tys. zł i 3 174,5 tys. zł. Po III i IV kwartale wysokość otrzymanych środków wyniosła odpowiednio 4 200 tys. zł i 4 852 tys. zł, a ich wykonanie wyniosło odpowiednio 4 178,1 tys. zł i 4 838,6 tys. zł.

Zwrotu niewykorzystanej kwoty dotacji w wysokości 13,3 tys. zł dokonano 31 grudnia 2022 r.

(akta kontroli str. 58-59, 283, 306-323)

W 2022 r., w MOPS, na realizację zadania wypłaty dodatku osłonowego przeznaczono środki z dotacji w wysokości 4 838,6 tys. zł, z tego na wypłatę świadczeń w ramach dodatku osłonowego wydatkowano 4 743,9 tys. zł, a na koszty gminy związane z realizacją tego zadania - 94,8 tys. zł (tj. w wysokości 2% łącznej kwoty dotacji wypłaconych w gminie), stosownie do art. 4 ust. 2 ustawy o dodatku osłonowym. Dane w zakresie wypłaconych świadczeń i liczby pozytywnie rozpatrzonych wniosków wykazane w rozliczeniu dotacji przedkładanym Wojewodzie były zgodne z danymi wynikającymi z programu do obsługi świadczeń i ewidencją księgową, prowadzonymi w MOPS.

(akta kontroli str. 117-119)

Badanie terminowości wypłat dodatków osłonowych dokonane na podstawie 60 pozytywnie rozpatrzonych wniosków²² wykazało, że wszystkie należne dodatki osłonowe wypłacono w terminach, o których mowa w art. 2 ust. 8-9 ustawy o dodatkach. W dziewięciu przypadkach, w których dodatki przyznano na podstawie

¹⁸ Zgodnie z zasadami określonymi w art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o dodatku.

¹⁹ Zapotrzebowanie na transze dotacji przekazywane były 3 marca, 24 marca, 25 kwietnia, 16 sierpnia, 22 sierpnia, 22 września, 24 października oraz 25 listopada

²⁰ Najdłuższy termin dotyczył transzy zapotrzebowanej 22 września 2022 r. w wysokości 380 tys. zł, przekazanej do gminy 26 października 2022 r.

²¹ Z uwzględnieniem ich narastającego wykazywania w rozliczeniach.

²² W tym 40 wniosków objętych badaniem prawidłowości ich rozpatrywania oraz 20 dodatkowych wniosków złożonych w październiku 2022 r.

wniosków złożonych do 31 stycznia 2022 r., świadczenie wypłacono w dwóch ratach, z których pierwsza wypłacana była do 31 marca 2022 r. a druga do 2 grudnia 2022 r.²³ W pozostałych przypadkach, w których dodatki przyznano na podstawie wniosków złożonych w okresie od 1 lutego do 31 października 2022 r., świadczenie wypłacono jednorazowo niezwłocznie, jednak nie później niż do 2 grudnia 2022 r.

(akta kontroli str. 164-172)

W dniu 5 grudnia 2022 r. wypłacono 141 wnioskodawcom dodatek osłonowy w łącznej wysokości 81,0 tys. zł, tj. z przekroczeniem terminu ustawowego (o 3 dni). Zgłoszenia przez MOPS zapotrzebowania na środki na wypłatę tych dodatków w wysokości 93,0 tys. zł dokonano do WUW w dniu 25 listopada 2022 r., a środki zostały przekazane przez WUW 5 grudnia 2022 r. Z-ca Dyrektora MOPS wyjaśniła, że *ww. wypłat dodatków osłonowych w miesiącu grudniu 2022 r. dokonano niezwłocznie po otrzymaniu przez gminę tych środków i ujęciu ich w budżecie Miasta, tj. w dniu 5 grudnia 2022 r.*

(akta kontroli str. 209-219)

Prezydent Miasta Gniezna wywiązał się z obowiązków sprawozdawczych, przedstawiając Wojewodzie kwartalne rozliczenia dotacji z wyodrębnieniem liczby i kwoty wypłaconych dodatków osłonowych. Rozliczenia przekazywano w terminach²⁴, o których mowa w art. 4 ust. 3 ustawy o dodatku.

(akta kontroli str.108-119)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Spośród 10 spraw zakończonych wydaniem decyzji o odmowie przyznania dodatku osłonowego, w dziewięciu przypadkach przekroczono termin załatwienia sprawy wynikający z art. 35 ust. 3 Kpa. W tych przypadkach okresy załatwienia sprawy wynosiły od 71 do 138 dni²⁵, co oznaczało przekroczenie ww. terminu od 41 do 108 dni. Postępowania te nie miały charakteru szczególnie skomplikowanego, uzasadniającego ich załatwienie w terminie dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania. Ustalono również, że MOPS nie poinformował stron postępowania o niezakończonym w terminie i nie wyznaczył nowego terminu załatwienia sprawy, do czego obligował art. 36 §1 Kpa.

(akta kontroli str. 200-205)

Z-ca Kierownika Działu Centrum Świadczeń wyjaśniła, że *pracownicy wykonujący swoje zakresy obowiązków zostali dodatkowo zobowiązani do realizacji tego zadania, co stanowiło bardzo duże dodatkowe obciążenie dla osób wykonujących to zadanie (3 osoby i dodatkowo oddelegowane 2 osoby z innych działów). Jednocześnie w 2022 r. gminom zostało zlecone kolejne zadanie, a mianowicie dodatek węglowy i pracownicy realizujący ustawę o dodatku osłonowym realizowali również ustawę o dodatku węglowym.*

Dodał, że biorąc pod uwagę bardzo dużą ilość składanych wniosków i ograniczone zasoby ludzkie, przestrzeganie wszystkich terminów nie było fizycznie możliwe. Jako priorytet potraktowano wypłatę należnych świadczeń osobom potrzebującym, kwalifikującym się do udzielenia rządowej pomocy i dlatego wnioski, które zostały zweryfikowane jako negatywne odłożono do załatwienia w dalszej kolejności. W związku z tym, decyzje odmawiające przyznania pomocy były wydawane, pomimo starań pracowników, w odleglejszych terminach niż

²³ Tj. 29 kwietnia 2022 r. (6 przypadków) i 6 maja 2022 r. (trzy przypadki).

²⁴ Kwartalne sprawozdania przekazano do WUW odpowiednio 7 kwietnia 2022 r., 12 lipca 2022 r., 7 października 2022 r. i 3 stycznia 2023 r.

²⁵ Nie wliczano okresów niezależnych od MOPS.

terminy określone w kodeksie postępowania administracyjnego. Podkreśliła, że nawał pracy był jedną z głównych przyczyn niepoinformowania wnioskodawców o niezafatwieniu sprawy w terminie oraz niewyznaczenia nowego terminu zafatwienia sprawy.

(akta kontroli str. 207-208)

2. W dwóch sprawach zakończonych odmową przyznania dodatków osłonowych nie zachowano 7-dniowego terminu do zapoznania się przez strony postępowania ze zgromadzonym materiałem dowodowym, czym naruszono art 10 § 1 i art. 79a Kpa. Decyzje o odmowie przyznania dodatku osłonowego nr SŚ.81215-300/22 z 9 listopada 2022 r. i SŚ.81215-286/22 z 29 listopada 2022 r. zostały wydane dzień po doręczeniu stronom zawiadomienia o możliwości zapoznania się z aktami sprawy²⁶.

(akta kontroli str. 173-178, 200-205, 231-235)

Z-ca Kierownika Działu Centrum Świadczeń wyjaśniła, że ww. decyzje odmowne zostały wydane przed upływem 7-dniowego terminu przysługującego wnioskodawcom na zapoznanie i wypowiedzenie się co do zebranego materiału dowodowego z uwagi na omyłki pracowników wynikłe z nawału pracy.

(akta kontroli str. 208)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację zadań w zakresie przyznawania oraz wypłaty dodatku osłonowego.

MOPS w prawidłowy sposób wykorzystał środki otrzymane na finansowanie wypłat dodatku osłonowego. Przekazywane były one w wysokościach i terminach umożliwiających ich prawidłową realizację, a wydatki związane z ich realizacją zostały w 100% pokryte ze środków przekazanej dotacji. W MOPS zadanie to prawidłowo rozliczono, a niewykorzystana kwota dotacji w wysokości 13,3 tys. zł została zwrócona terminowo. Rzetelnie zweryfikowano złożone wnioski o wypłatę świadczeń oraz terminowo wypłacono przyznane świadczenia. Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji ww. zadania zostały rzetelnie sporządzone i były terminowo przekazywane Wojewodzie. W postępowaniach administracyjnych w sprawie odmowy przyznania dodatku osłonowego dopuszczono do zwłoki w zafatwieniu spraw, nie informowano przy tym wnioskodawców o niezafatwieniu sprawy w terminie oraz nie dochowano terminu do zapoznania się przez strony postępowań z aktami sprawy.

OBSZAR

2. Wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Opis stanu faktycznego

W 2022 r. MOPS otrzymał dotację na realizację świadczeń rodzinnych (w tym w ramach funduszu alimentacyjnego) w łącznej wysokości 26 518,1 tys. zł²⁷. Przyznana dotacja z budżetu państwa była nieznacznie wyższa (o 0,05%)²⁸ w porównaniu do roku ubiegłego. Występowano do Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego²⁹ o przekazanie kwot dotacji na realizację świadczeń alimentacyjnych zgodnie z faktycznym zapotrzebowaniem Zapotrzebowania na środki na dany

²⁶ Zawiadomienia doręczone odpowiednio 8 i 28 listopada 2022 r.

²⁷ Środki na realizację zadań w zakresie funduszu alimentacyjnego były ujęte w ogólnej kwocie środków sklasyfikowanych w rozdziale 85502 „Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego”, w §2010 Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami”.

²⁸ Tj. o 12,0 tys. zł

²⁹ Dalej: WUW.

miesiąc składane były do końca miesiąca poprzedzającego okres, na który wnioskowano o przyznanie dotacji. Dotacje były przekazywane z WUW w wysokościach wskazanych w składanych zapotrzebowaniach, w terminach umożliwiających realizację zadań finansowanych z funduszu alimentacyjnego. W przypadku świadczeń wypłacanych do 15 dnia danego miesiąca, środki na ich realizację wpływały na rachunek bankowy MOPS najpóźniej 9. dnia danego miesiąca, a przeznaczone na wypłatę świadczeń po 15 dniu miesiąca, wpływały najpóźniej 19 dnia tego miesiąca.

(akta kontroli str. 58-59, 283-284, 307-323)

W 2022 r. w MOPS na realizację zadań z funduszu alimentacyjnego wydatkowano 2 708,1 tys. zł, z tego na wypłatę świadczeń - 2 626,9 tys. zł, a na koszty administracyjne³⁰ - 81,2 tys. zł (tj. 3% łącznej kwoty). Koszty te zostały w całości pokryte ze środków dotacji. Koszty poniesione na realizację ww. zadania w 2022 r. były niższe o 232,7 tys. zł³¹ (tj. o 5,3%) w porównaniu do roku ubiegłego.

(akta kontroli str. 324-328)

W badanym okresie dotacja na realizację świadczeń rodzinnych (w tym w ramach funduszu alimentacyjnego) została wykorzystana w wysokości 26 491,3 tys. zł, tj. 99,9% przyznanej dotacji. Niewykorzystana kwota dotacji w wysokości 26,8 tys. zł została zwrócona na rachunek WUW na koniec 2022 r., stosownie do art. 168 ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³².

(akta kontroli str.283-284)

MOPS przekazywał do Urzędu Miejskiego w Gnieźnie kwartalne sprawozdania Rb-50 o dotacjach/wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami za 2022 r. w terminach określonych w załączniku nr 41 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej³³. Kwoty wykazane w tych sprawozdaniach jednostkowych były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Ww. sprawozdania terminowo przekazywano do WUW.

(akta kontroli str.120-163)

Prezydent Miasta Gniezna przekazywał terminowo do Wojewody Wielkopolskiego sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o których mowa w § 2 *rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*³⁴. Sprawozdania sporządzane były zgodnie ze wzorem wynikającym z ww. rozporządzenia i przekazywane w terminie umożliwiającym prawidłowe przekazanie wojewodzie³⁵.

(akta kontroli str. 247-282)

W okresie objętym kontrolą w MOPS analizowano efekty uzyskane w wyniku wydatkowania środków z funduszu alimentacyjnego w sprawozdaniach z działalności MOPS za dany rok. Z analizy wynikało, że w 2022 r. 302 rodziny i 442 osoby

³⁰W tym na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi od wynagrodzeń (73,5 tys. zł) a na zakup materiałów i usług pozostałych (7,2 tys. zł) oraz szkolenia pracowników (0,5 tys. zł).

³¹ W 2021 r. wypłacono świadczenia w wysokości 2 852,7 tys. zł, a koszty administracyjne realizacji zadania wynosiły 88,2 tys. zł.

³² Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm.

³³ Dz. U. poz. 144 ze zm.,

³⁴ Dz. U. poz. 1812 ze zm.

³⁵ Sprawozdania kwartalne przekazywano odpowiednio 7 kwietnia 2022 r., 4 lipca 2022 r., 7 października 2022 r. i 3 stycznia 2023 r.

korzystały z funduszu alimentacyjnego i w porównaniu do roku poprzedniego nastąpił spadek liczby rodzin i osób korzystających z ww. funduszu odpowiednio o 21,5% i o 19,5%.

(akta kontroli str. 394-400)

W 2022 r. w MOPS złożono 435 wniosków o przyznanie świadczenia w ramach funduszu alimentacyjnego, z tego 409 wniosków zostało rozpatrzonych pozytywnie a osiem - negatywnie³⁶. Pozostałe wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia bądź sprawy zostały zakończone bez nadania biegu³⁷. Na koniec grudnia 2022 r. cztery wnioski były w trakcie rozpatrywania.

(akta kontroli str. 246, 401)

Badanie 30 wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego złożonych w 2022 r. i zakończonych wydaniem decyzji pozytywnej³⁸ wykazało, że wnioski o świadczenia spełniały wymogi formalne określone w art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy uprawnionym do alimentów³⁹. Do 25 wniosków załączano wszystkie wymagane dokumenty określone w art. 15 ust. 4 ww. ustawy o poua. W przypadku pięciu spraw, do wniosków nie załączono oświadczeń o bezskuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych bądź zaświadczeń o kwotach przekazanych wierzycielowi z tytułu prowadzonej egzekucji. Stosownie do art. 15 ust. 4 ustawy o poua, MOPS wystąpił do organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne z wezwaniem o przesłanie zaświadczenia o bezskuteczności egzekucji. Dokumenty zostały przekazane przez organy egzekucyjne. Stwierdzono, że informacje o wysokości osiągniętych dochodów wskazane w składanych wnioskach były każdorazowo weryfikowane w systemie informatycznym Ministerstwa Finansów. Wnioski o przyznanie świadczenia objęte badaniem zostały rozpatrzone w terminach określonych w art. 20 ust. 4-8 ustawy o poua. Wysokość przyznanego świadczenia z funduszu alimentacyjnego określano zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 10 ust. 1 ustawy o poua⁴⁰. Świadczenie przyznawano osobom uprawnionym, spełniającym warunki określone w art. 9 ust. 2 ww. ustawy, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 900 zł. W jednym przypadku w związku z przekroczeniem ww. kwoty, wysokość świadczenia została umniejszona, stosownie do art. 9 ust. 2a ustawy. Nie stwierdzono przypadków przyznania świadczenia w wysokości niższej niż 100 zł⁴¹, zgodnie z art. 9 ust. 2b ww. ustawy. Wypłat świadczeń w ramach funduszu alimentacyjnego dokonywano terminowo (w okresach miesięcznych) oraz w kwotach określonych w decyzji.

(akta kontroli str. 329-339)

Spośród wydanych w 2020 r. ośmiu decyzji o odmowie przyznania świadczenia, pięć decyzji odmownych wydano z powodu przekroczenia kryterium dochodowego. Pozostałe decyzje odmowne spowodowane były potwierdzeniem przez właściwego komornika skuteczności prowadzonej egzekucji, bądź nieuzupełnieniem niekompletnego wniosku o wymagane informacje o dochodach wszystkich członków gospodarstwa domowego.

(akta kontroli str. 343-345, 401)

Stwierdzone
nieprawidłowości

³⁶ Wydano decyzje o odmowie przyznania świadczenia

³⁷ Tj. w przypadku, gdy jeden wniosek został wprowadzony dwukrotnie.

³⁸ Łączna kwota wypłaconych świadczeń w ramach badanej próby dokumentów wynosiła 17,8 tys. zł.

³⁹ Dz. U. z 2022 r., poz. 1205. Dalej: poua .

⁴⁰ tj. w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł.

⁴¹ W przypadku gdy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej, ustalona zgodnie z art. 9 ust. 2a, jest niższa niż 100 zł, świadczenie to nie przysługuje.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację zadań kontrolowanej jednostki w zakresie przyznawania oraz wypłat świadczeń w ramach funduszu alimentacyjnego.

MOPS w prawidłowy sposób wykorzystał środki otrzymane na realizację zadań z funduszu alimentacyjnego. Środki te były przekazywane w wysokościach i terminach umożliwiając ich prawidłową realizację, a wydatki związane z ich realizacją zostały w 100% pokryte ze środków przekazanej dotacji. W MOPS prawidłowo realizowano działania związane z wypłatą świadczeń z funduszu alimentacyjnego, rzetelnie weryfikując złożone wnioski o wypłatę świadczeń oraz terminowo wypłacając przyznane świadczenia. Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji ww. zadań zostały rzetelnie sporządzone i terminowo przekazane Wojewodzie.

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o:

Wnioski

- 1) zapewnienie załatwiania spraw bez zbędnej zwłoki, nie później niż w terminach określonych w art. 35 Kpa oraz informowanie stron o niezalutwieniu sprawy w ww. terminach i jego przyczynach, a także wskazywanie nowego terminu załatwienia spraw;
- 2) przestrzeganie terminu przysługującego stronom postępowania do zapoznania się ze zgrupowanym w sprawie materiałem dowodowym.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁴² umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

⁴² Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 22 marca 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Jakub Łakomecki
starszy inspektor kontroli państwowej.

p.o. Dyrektor
Karolina Wirszyc-Sitkowska

.....
podpis

.....
podpis